

د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
د علومو اکاډمي
د طبيعې - تخنيکي علومو د برخې معاونيت
د طبي علومو مرکز

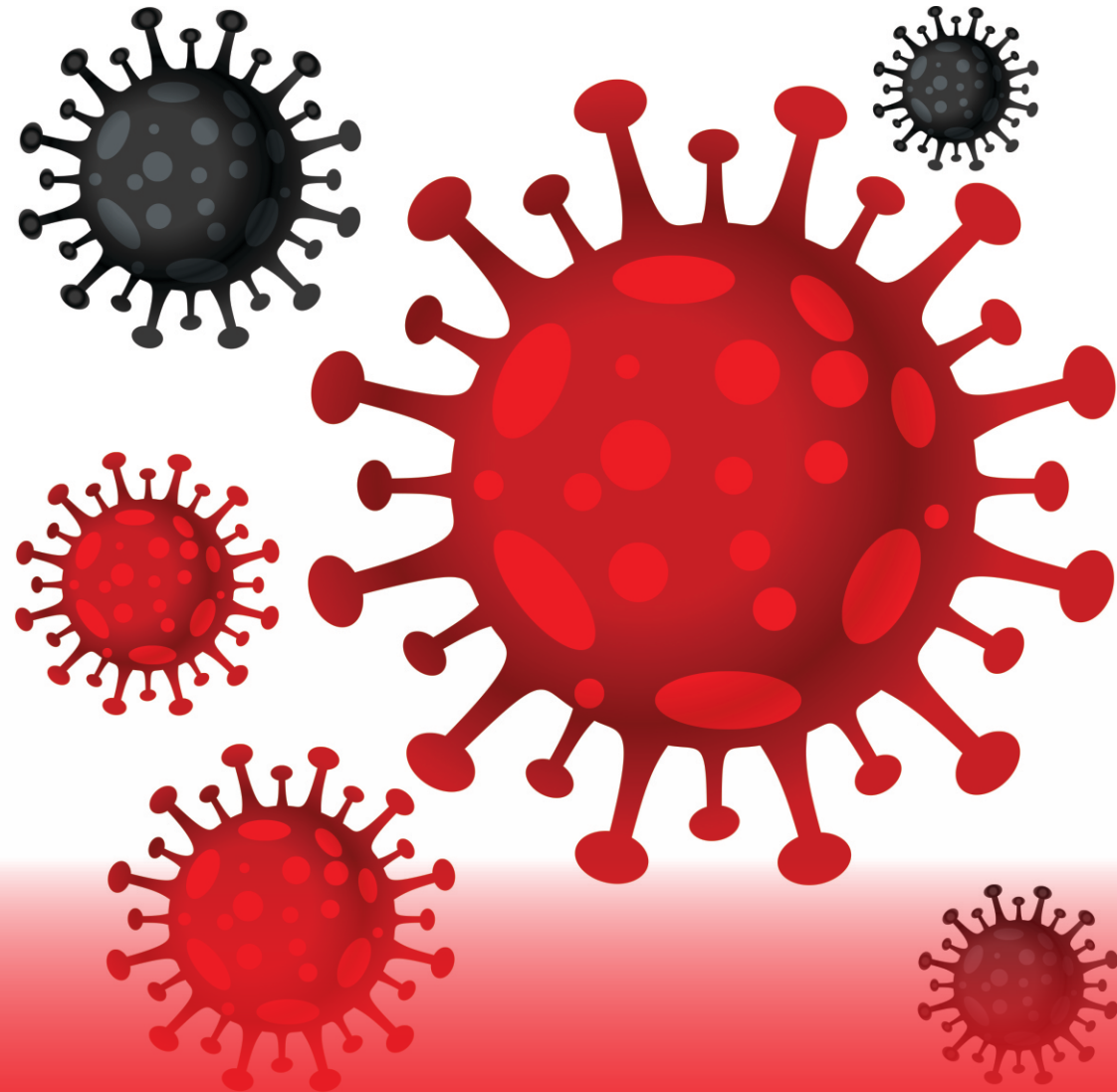
د علمي - څېړنيز سمینار د مقالو ټولگه:

د COVID-19 ناروغۍ د پېښو څېړنه

Islamic Republic of Afghanistan
Academy of Sciences
Natural-Technical Sciences section
Medical Sciences Center

د COVID-19 ناروغۍ د پېښو څېړنه

A Collection of Articles of Scientific-Research Seminar:
**Research on the incidences
of COVID-19 Disease**

۱۳۹۹ هـ.ل

۱۳۹۹ هـ.ل

ISBN 978-9936-645-70-7

9 789936 645707

2020

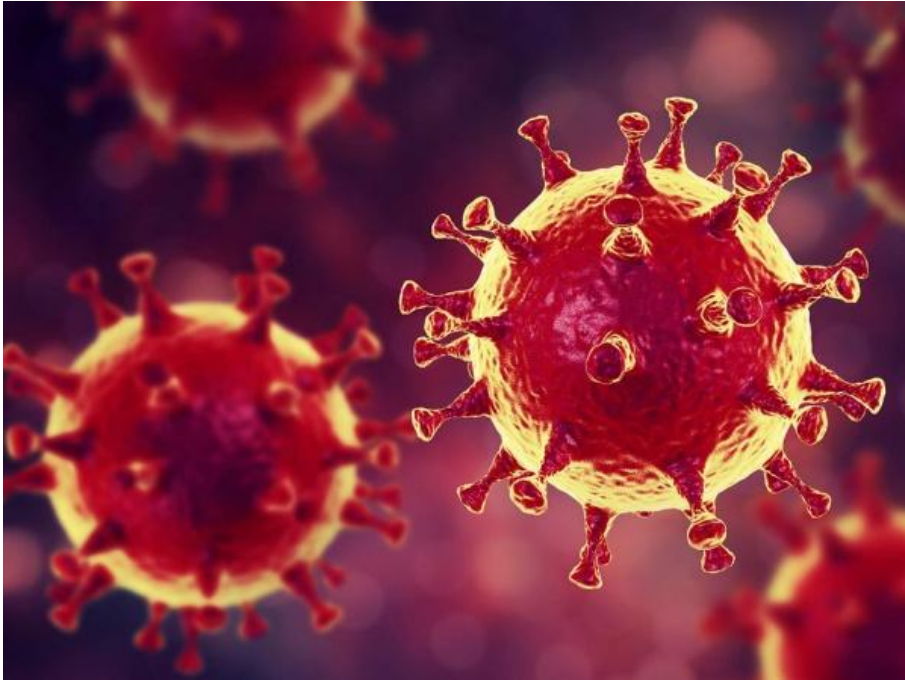

دولت جمهوري اسلامي افغانستان
اکادمي علوم
معاونيت بخش علوم طبيعي - تخنيکي
مرکز علوم طب

مجموعه مقالات سمینار علمی - تحقیقی:

تحقیق واقعات بیماری COVID-19

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معرفی کتاب:

نام کتاب: تحقیق واقعات بیماری COVID-19 (مجموعه مقالات سمینار).

نویسندگان: اعضای علمی مرکز علوم طب

ادیتور زبان: محقق مارینا بهار

کمپوز و دیزاین: معاون سرمحقق داکتر میرویس حقل

اهتمام: معاون سرمحقق داکتر میرویس حقل

سال چاپ: ۱۳۹۹ شمسی ۲۰۲۰ میلادی

محل چاپ: مطبعه چهاردی

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف	یادداشت
1	پس منظر و اپیدمیولوژی مرض کووید-19
26	تحقیق در مورد تظاهرات سریری و معاینات تشخیصیه COVID-19
41	بررسی معاینات لابراتواری بیماری COVID-19
68	شناسایی خصوصیات ویروس کرونا 2019 (کووید-19) و تشخیص تفریقی آن
81	اختلالات مرض COVID-19
100	بررسی تداوی، وقایه و انذار مرض کووید-19
132	بررسی ادویه ضد ویروسی

یادداشت

کرونا خانواده بزرگی از ویروس‌هایی است که میزبانان اصلی آن‌ها حیوانات بوده؛ در بعضی از اوقات هم، باعث بیماری‌های مهلکی در پرندگان و حیوانات پستاندار می‌شوند. برخی از انواع ویروس کرونا، از حیوانات آلوده به انسان‌ها سرایت نموده و بیماری‌های مختلفی را در انسان‌ها به وجود می‌آورند. در سالهای گذشته، یک تعدادی از انواع ویروس کرونا، مانند SARS و MERS به انسان‌ها سرایت نموده بود. که مرگ و میر زیادی را به همراه داشت. در اواخر سال 2019 م، ویروس جدید کرونا (nCoV) در شهر ووهان به انسان‌ها سرایت نمود، که واقعات آن به صورت چشمگیری افزایش یافت و با گذشت مدت زمان کوتاهی، شکل جهانی را به خود گرفته و پاندمی‌یی را به میان آوردند.

به اساس گزارش مرکز کنترل و وقایه‌امراض اروپا، به شکل مجموعی تا 11 اپریل سال 2020 میلادی در سطح جهان (تقریباً 207 کشور)، به تعداد 1653204 موارد مثبت بیماری کووید-19 گزارش داده شده، که به تعداد 388555 مورد آن از بیماری بهبود یافته، 102088 مورد آن فوت نموده و به تعداد 1162561 مورد آن، تا اکنون دارای انتان فعال می‌باشند.

اولین واقعه مثبت COVID-19 در افغانستان، به تاریخ 22 فبروری سال 2020 میلادی در هرات ثبت گردیده است. این شخص که از شهر قم کشور ایران به ولایت هرات برگشته بود، پس از تداوی و صحت یابی از بیمارستان رخصت شد.

با گذشت زمان، واقعات بیماری COVID-19 در کشور سیر صعودی را اختیار نموده و تا 11 اپریل سال 2020 میلادی تعداد واقعات مثبت مرض که به شکل رسمی توسط وزارت صحت عامه کشور اعلان شده به 555 مورد رسیده است. تا اکنون (11 اپریل سال 2020 میلادی) از جمع 555 واقعه، 32 واقعه بهبود یافته، 16 واقعه فوت نموده و 505 واقعه دارای بیماری می‌باشند.

تا اکنون، دارویی که در وقایه و تداوی بیماری COVID-19 مؤثر و ثابت واقع شده باشد، از سوی سازمان غذا و داروی ایالات متحده آمریکا (FDA) تأیید نشده است؛ هم اکنون تعدادی از داروها برای درمان این بیماری تحت تحقیق بوده و با تکمیل شدن تحقیقات معلوم خواهد شد که این دارو ها، در از بین بردن ویروس SARS-CoV-2 تا چه حد مؤثر است. یکی از این دارو های ضد ویروسی که در آزمایشات لابراتواری بالای SARS-CoV-2 مؤثر تثبیت شده، عبارت از Remdesivir می باشد.

Remdesivir یک داروی ضد ویروسی تحت آزمایش بوده که به شکل وریدی توصیه شده، دارای تأثیرات وسیع‌ساحه می‌باشد؛ این دارو مراحل اول ترانسکرپشن RNA را نهی نموده و از تکثیر ویروس جلوگیری می‌نماید؛ بر علاوه این دارو در تحقیقات آزمایشی بالای SARS-CoV-2 مؤثر بوده و مؤثریت خویش را بالای ویروس‌های دیگر Betacoronavirus در داخل عضویت نیز نشان داده است. Remdesivir هم‌اکنون در مراحل مختلف تحقیقاتی و آزمایشی کلینیکی مورد بررسی قرار دارد. تازه‌ترین معلومات به روز شده در رابطه به این دارو، در وب‌سایت ClinicalTrials.gov قابل دسترس است؛ با ختم این تحقیقات در مورد مؤثریت این دارو قضاوت صورت خواهد گرفت.

مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان همیشه تلاش نموده که پتالوژی‌های حاد و مزمن شایع و نوپیدا در کشور را، مورد تحقیق و بررسی قرار بدهد، تا از یک سو؛ با نشر جدیدترین تحقیقات علمی واقعات این مرض در کشور کاهش بیابد، و از سوی دیگر، میزان سطح آگاهی عامه در جهت پیشگیری از مصاب شدن به این امراض، بلند برود. همچنان مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان آثار علمی و علمی - تحقیقی را جهت غنای علمی کشور در بخش طبابت؛ تألیف، ترجمه، چاپ و نشر می‌نماید. از سوی دیگر؛ جهت بلند بردن آگاهی عامه، کاهش مشکلات صحتی و دریافت راه‌های حل آن، کنفرانس‌های علمی - تحقیقی، سمینارها و ورکشاپ‌ها را با اشتراک فعال ادارات سکتوری دایر نموده و در آینده نیز برنامه‌هایی را در این راستا، در نظر دارد.

درست‌هنگامی‌که اولین واقعه مثبت بیماری COVID-19، در شهر ووهان چین ثبت گردید، مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان با در نظر داشت عوامل مختلف احتمالی (چون میزان بالای رفت و آمد‌های تجارتي و تحصیلی به کشورهای همجوار و بقیه کشورهای جهان) سرایت و شیوع این ویروس را در کشور پیشبین بود؛ روی این امر با نشر گاهنامه‌های مخصوص مرکز علوم طب، جهت آگاهی دهی عامه (در مورد اقدامات لازم و پیشگیرانه صحتی در جهت مصاب نشدن و جلوگیری از انتشار ویروس و طرق وقایه از آن) را آغاز نمود. پس از آنکه واقعات این بیماری در شهر قم کشور ایران ثبت گردید و بازگشت هموطنان مهاجر ما بیشتر شده، خطر انتشار این ویروس در کشور بیشتر محسوس گردید؛ در آن زمان مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان طی یک نشست اضطراری در راستای جلوگیری از انتشار ویروس و بلند بردن آگاهی عامه در کشور، اقدامات لازمی را اتخاذ نمودند. در اولین جلسه (مورخ 1398/12/7) که در مورد این موضوع دایر گردید،

قرار بر آن شد تا به سطح ملی در مورد این بیماری کنفرانس علمی- تحقیقی‌یی را با اشتراک فعال ادارات سکتوری چون: وزارت صحت عامه، وزارت تحصیلات عالی، اکادمی طبی قوای مسلح و دیگر ادارات ذیربط دایر نماید. روی این امر، به تمام ادارات سکتوری در مورد دایر نمودن کنفرانس علمی- تحقیقی تحت عنوان: (تحقیق واقعات بیماری جدید کرونا) که قرار بود در اواخر ماه حوت سال 1398 برگزار شود؛ مکاتیب رسمی ضم عناوین مقالات علمی- تحقیقی به هر دو زبان دری و پشتو ارسال گردیده بود. پس از چندی، مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان با توجه به میزان افزایش واقعات ویروس کووید-19، جلسه علمی دوم را به تاریخ 1398/12/11 دایر نمود؛ در این جلسه نظر به اهمیت و مبرمیت موضوع تصمیم اتخاذ گردید که با در نظر داشت دلایل ذیل باید یک سمینار علمی- تحقیقی به شکل فوق العاده با اشتراک فعال ادارات سکتوری دایر گردد:

- ۱- مرض کووید-19 یک موضوع نو بوده که به جر و بحث بیشتر ضرورت دارد.
- ۲- با توجه به میزان بالای شیوع این ویروس در سایر کشورها، انتشار بیماری کرونا فوق العاده سریع بوده، از این جهت برگزاری سمینار علمی- تحقیقی اهمیت بیشتری دارد.
- ۳- طبق معمول، در سمینارها قطعنامه‌یی صادر میگردد که در متن آن پیشنهادات مشخصی به ادارات سکتوری صورت می‌گیرد. که در برطرف نمودن مشکلات برخاسته از این مسأله مفید واقع خواهد شد. ۴- از آنجاییکه اشتراک رسانه‌ها در سمینارهای علمی پر رنگ است؛ و از سوی دیگر رسانه‌ها در بلند بردن آگاهی عامه نقش مهمی را ایفا می‌نمایند، از این جهت فایده این سمینار عام خواهد بود.

بنا بر این، از طرف ریاست مرکز علوم طب به مقام ریاست عمومی اکادمی علوم موضوع پیشنهاد گردید و مقام محترم نیز با توجه به مبرمیت موضوع این پیشنهاد را منظور نمود؛ هنگامیکه مرکز علوم طب تمام آماده گی‌های لازم را برای دایر نمودن سمینار علمی- تحقیقی گرفته بودند، مقامات عالی دولت در مورد جلوگیری از دایر نمودن سمینارها و اجتماعات توصیه نمودند؛ مسؤولین اکادمی علوم افغانستان نیز جلسه اداری را دایر نموده فیصله نمودند که تمام سمینارهای پلان شده اکادمی علوم به شمول سمینار علمی- تحقیقی مرض کووید-19 معطل شود و مرکز علوم طب از طریق رسانه‌ها، صفحه انترنیتی اکادمی علوم و صفحات رسانه‌های اجتماعی در بلند بردن آگاهی عامه از این بیماری سهم فعال داشته باشند. مرکز علوم طب نیز تمام تلاشهای خود را در بلند بردن آگاهی عامه در این

راستا، نمودند. و تا ریشه کن شدن این بیماری از کشور تلاشهای خویش را ادامه خواهند داد. همچنان مرکز علوم طب جلسه سوم را (مؤرخ 1398/12/25 ه.ش) دایر نمود و فیصله به عمل آمد که باید به مقام ریاست اکادمی علوم افغانستان نظر به اهمیت و مبرمیت موضوع پیشنهاد چاپ مجموعه مقالات سمینار علمی- تحقیقی صورت گیرد و همچنان برای استفاده بهتر تمام مقالات شامل مجموعه، به هر دو زبان دری و پشتو تحریر گردد.

ریاست مرکز علوم طب، پیشنهاد طبع و نشر مجموعه مقالات را به مقام ریاست اکادمی علوم افغانستان ترتیب نمود و مقام ریاست نیز پیشنهاد طبع و نشر پنجصد نسخه دری و پنجصد نسخه پشتو و نشر فارمت PDF آن در سایت انترنتی اکادمی علوم افغانستان را منظور فرمودند. پس از آن، اعضای علمی مرکز علوم طب، ترجمه مقالات علمی- تحقیقی خویش را آغاز نمودند و تمام مقالات به هر دو زبان دری و پشتو تحریر گردید.

جهت ادیت زبانی مقالات به اساتید بخش ادبیات دری و پشتو ارسال گردید؛ مقالات دری توسط محترمه محقق مارینا بهار و مقالات پشتو توسط محترم معاون سرمحقق رفیع الله نیازی ادیت گردید و به تاریخ 18 حمل سال روان مقالات ادیت شده پس به ریاست مرکز علوم طب سپرده شدند. مقالات توسط اعضای علمی مرکز علوم طب با در نظر داشت نظریات ادیتوران زبانی بازنگری گردید و با معلومات جدید به دست آمده در مورد موضوع مقالات را بازنگری (ادیت) نمودند. پس از آن مجموعه مقالات دری و پشتو توسط رئیس مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان دیزاین و آماده طبع گردید.

مرکز علوم طب اکادمی علوم افغانستان امیدوار است که کشور ما از این آفت و مشکلات موجود دیگر، هر چه زودتر رهایی بیابد و گامهای استوار خویش را به سوی پیشرفت بردارد.

در پایان؛ از رئیس عمومی اکادمی علوم افغانستان محترم معاون سرمحقق دوکتور عبدالظاهر شکیب، معاون بخش علوم طبیعی- تخنیکی محترم سرمحقق انجنیر رحمت گل احمدی، ادیتور مجموعه مقالات پشتو منشی علمی اکادمی علوم افغانستان محترم معاون سرمحقق رفیع الله نیازی و ادیتور مجموعه مقالات دری محترمه محقق مارینا بهار قلباً تشکری می نمایم که در بخش کارهای اداری و ادیت زبانی با ریاست مرکز علوم طب همکاری همه جانبه نموده اند.

با احترام

معاون سرمحقق داکتر میرویس حقم

عضو علمی و رئیس مرکز علوم طب